

Vojenská skupina neustále domáha sa vysielacky, ale dosiaľ žiadnu nedostala. Jedna je sľubovaná, ale tá nestačí, potrebujeme aspoň tri. Sme pripravení ihneď po obdržaní zahájiť vysielanie. Smernice vojakov sme obdržali, práca podľa nich bola zahájená.

Máme bezpečne zistené, že Čatloš vypracoval plán a je rozhodnutý pre prípad okupácie postaviť sa vojensky na odpor.³ Uvážte, či by v záujme jednotného postupu nebolo opoortúnne, aspoň pre prvý čas túto akciu mu umožniť. Inak s ním nemáme nič spoločného, ale v záujme veci vedeli by sme sa skloniť pred faktom, že pod jeho velením (aspoň pre prvé dni) postaví sa slovenská armáda Nemcom na odpor. V prípravách budeme však pokračovať bez ohľadu na Čatloša, aby sme boli pripravení, keby tento od svojho úmyslu odstúpil. Po nadviazaní rádiotelegraf. spojenia oznámime plány pre rôzne eventuality na schválenie a o postupe priprav budeme Vás tiež informovať.

SÚA Praha. Ch 37-92-5/132—133. Koncept. Strojopisný prepis.

54

1944, marec 29. [Londýn.] — Depeša ministra dr. H. Ripku vyslan-
covi dr. J. Kopeckému v Ženeve s odpoveďou prezidenta Beneša na
zprávu o vytvorení jednotného centra odboja na Slovensku, v ktorej
ide najmä o otázky jednoty odbojového hnutia, riešenia vzťahu Čechov
a Slovákov po oslobodení republiky a o vytvorení prvej domácej čs.
vlády.

Tajné.

Popžádali jste mne osobně o stanovisko k posledním vašim politickým zprávám.¹
Rozumím tomu v tom smyslu, že chcete znáti mé mínění o vašem projevu z konce
února, jímž nám sdělujete, že jste se sjednotili ve společné politické vedení orga-

na pokyn z Londýna, co možná po předchozí dohodě s domácí organizací slovenskou. Zatímním vedením voj. akcí na Slovensku ministr. N. O. pověřuje pplk. G[oliana]. Na rozkaz k povstání mají se slovenské jednotky prohlásiti za součást čs. armády. Kde se jednotky neudrží, ustoupit do hor a utvořit partyzánské oddíly. Předem připravit zásoby materiálu v těch místech. Připravit přesuny osob (též civ. adm. úředníků) do vých. části Slovenska. Viz čj. 383/taj. ve fasc. S. A." (SÚA Praha, O 61-19-9/90.) Druhý záznam je datovaný tiež 23. 3. 1944 a znie takto: „Na Slovensko odeslány ministrem N. O. instrukce: 1. poskytnout pomoc gen. Lužovi a prostřednictvím něho získat zprávy a styk s histor. zeměmi, 2. uprchlé sovětské zajatce ve vých. Slovensku vyzbrojit a živit. Taktéž uprchlé české studenty. Oznámit přesné umístění skupin, aby jim mohly býti dodány leteckou cestou zbraně a materiál, 3. jakákoliv spolupráce s Čatlošem je politicky a vojensky nepřijatelná. Viz. čj. 380/taj. ve fasc. S. A." (Tamtéž, O 61-19-9/91.)

³ Možnosť využitia Čatloša sa objavuje aj v zpráve dr. Joska pre ministrov Slávika a Lichnera z 12. 2. 1944, v ktorej sa hovorí: „Čatloš je spracovaný, takže v prípade okupácie Slovenska (celého, a nie pri prípadnej etape) nariadi sa postaviť na odpor." (AMZV Praha. Depeše došlé, 1944, čís. 618, Žen. 157. Depeša dr. J. Kopeckého zo 4. 3. 1944.)

¹ Pokiaľ Beneš písal o žiadosti o stanovisko, mal zrejme na mysli odkaz, ktorý dostal cez Švajčiarsko, v ktorom sa hovorí: „4. Vedení odboje na Slovensku by uvítalo, kdyby p. prezident zaujal své stanovisko ke všem posledním zprávám o politickém a vojenském vývoji na Slovensku." (SÚA Praha, Ch 37-92-5/170—171. Rukopisná príloha k prípisu MNO čj. 20. 618/44 z 23. 3. 1944 náčelníkovi ŠVBM gen. Miroslavovi. — Vid tiež pozn. 2 k dokumentu čís. 53 z 21. 3. 1944. Posol, ktorý zprávu doručil do Švajčiarska, bol zrejme R. Fraštacký.)

Originál resp. koncept Benešovej odpovede, pochádzajúci pravdepodobne z prezidentskej kancelárie, je datovaný 28. 3. 1944 a má nadpis „Sjednocenému politickému vedení na Slovensku". (SÚA Praha, Ch 37-92-5/185-194. Strojopisný prepis.)

nizačně a zároveň že se všechny ideové směry a složky dohodly na společných zásadách o budoucím státě.² Zásady ty jste mi zároveň předali. Odpovídám vám v tomto sdělení, a to jen za sebe. Členům vlády a jiným politikům jsem tuto zprávu nepředkládal.

1. Vítám upřímně i vaše organizační sjednocení a dohodu o zásadách, i když jsou to věci jen hlavní a i když dohoda je zcela všeobecná. Sjednocení organizační jsem vždy od vás žádal a jednota v hlavních zásadách je bezpodmínečnou základnou k úspěšné další práci, zejména později, až Němcům bude zle a až začnou i na Slovensku v nějaké formě zuřit. Musíte totiž očekávat, že v dané chvíli zuřit začnou.

2. Vaše dohoda v zásadách je dobrá. V celku je to totéž, co se cítí a žádá i zde; v celku je to také totéž, co jsem já — v některých věcech konkrétněji a úplněji — řekl ve své řeči z 3. února 1944. Podstatných rozporů mezi námi není. S mou řečí zde vláda, Státní rada a celá politická emigrace i naše emigrace v Moskvě vyjádřila jednomyslný souhlas.

3. K tomu dodávám ještě tyto poznámky: Na dálku a v tajných zprávách nelze říci vše, co by bylo třeba, aby se tak politické myšlenky vyjádřily úplně a zcela jasně. Nelze také dáti zcela definitivní a naprosto výrazné formulace, aby bezvadně vyjádřily otázky tak obtížné a choulostivé, jako je na př. poměr Čechů a Slováků anebo některé naše otázky jiné. Nelze také zaručit, že taková vaše nebo moje formulace je plně a správně chápána na druhé straně tak, jak jste jí vy nebo já rozuměli, když byla vámi nebo mnou formulována. Každá taková formulace, předávaná vámi mně nebo mnou vám, může být snadno interpretována jinak než byla myšlena anebo mohou z ní vzniknout různá nedorozumění a nepřesné nebo mylné výklady.

Proto vaše dohoda mně sem poslaná, stejně jako má řeč z 3. února musí být pokládány za formulace zásad, které vyjadřují naši co největší *vzájemnou blízkost* anebo *téměř už plnou jednotu* myšlenek, ale to jen do takové míry, že zaručují navzájem už dnes jistotu, že se dohodneme bezvýhradně o všem, co v dané chvíli pádu Německa a rekonstituce republiky nám k dohodování bude ještě zbývat.

I když tudíž vaše dohoda neobsahuje všechno a nebo i když moje řeč z 3. února neřeší ještě úplně všechno, je nutno to pokládat za takový stupeň jednoty, dnes mezi námi již existující, že v dané chvíli k *plné* dohodě a jednotě v každém případě dojde; to dlužno pokládat za veliký náš vzájemný politický úspěch, který předem vylučuje, aby mezi námi doma došlo k bojům, sporům, rozkladu anebo něčemu podobnému, jako je dnes mezi Poláky nebo Jihoslovany.

4. Proto i vy doma i my zde na př. *správně* odkládáme podrobné a konkrétní řešení otázek ústavně právních, otázek decentralizace Čech, Moravy, Slovenska a Podkarpatské Rusi, atd. To si v podrobnostech rozhodneme v dané chvíli v právoplatných ústavních orgánech, v klidu a svorně, demokraticky a bez znásilnění kohokoli. Dnes je jasné zde i u vás každému, že se prostě decentralizace provede v míře, v jaké jí bude potřeba a jak bude demokraticky usnesena a rozhodnuta lidem.

5. Proto jsem také formuloval otázku dvou či jednoho národa ve své řeči z 3. února tak, aby to v dnešní chvíli mohli přijmout všichni bez rozdílu a aby o tom už nebylo vůbec až do konce války a nějakou dobu po válce veřejných sporů a diskusí. Ničemu se tím nepřejudikuje, nikdo ze svého názoru nic neobětuje, nikdo není ve svém přesvědčení znásilňován. Na řešení takovýchto otázek je třeba klidu a rozvahy, zbavit se rozvášnění a atmosféry luďácké zrady, jaká je dnes v Bratislavě kolem vás a atmosféry výčitek a hořkosti, jaká je a jistou dobu zcela pochopitelně bude v prostředí zemí českých. Proto žádám každého, aby si své osobní či stranické stanovisko v této otázce klidně zachoval, nikomu nic nevytýkal,

² Vidě dokument čís. 48 z 1. 3. 1944.

žádné speciální propagandy proti druhým nedělal, byl k druhému tolerantní a až uvidíme, jak bude vše vypadat po převratu a až všichni nabudou zase trochu rovnováhy po vzrušujících chvílích osvobození, přistoupíme v plné svornosti a klidu k řešení těch otázek nejchoulostivějších. Nezapomínejme, že v kritických dobách nejpodstatnější bude, abychom se dohodli především o trvalejší národní frontě a vládě, která se sama pak musí dohodnout *na prvním místě*, o všech koncepcích politiky *sociální a hospodářské* a sjednotit s komunisty. A když se to podaří, podaří se snadno všechno ostatní.

Podotýkám, že své stanovisko k otázce jeden či dva národy, vyjádřené ve své řeči z 3. února, jsem zaujal již z jara 1941 ještě před vstupem Sovětů do války. Nikdo v té věci na mne nečinil nikdy žádného nátlaku, ani v jednom smyslu, ani v druhém, a zejména ani Amerika, ani Sovětský svaz, ani Slováci ve Spojených státech, ani komunisté zde nebo v Rusku.³

6. Ohledně terminologie: Češi, Slováci, Čechoslováci, národ český, slovenský, československý (stejně jako ohledně terminologie ve věci Podkarpatské Rusi) má býti po mém soudu nyní a až do konce války a do právoplatného ustanovení a rozhodnutí o všech těchto věcech v republice zachována také *naprostá tolerance a plný respekt názoru* a přesvědčení druhého. Nebyli jsme za prvních dvacet let s to, všechno to zmocí. Není to ani naší hanbou, ani to nebyla zlá vůle. Jiní na tom nejsou lépe a Sovětský svaz si věci také teprve nyní řeší. Je to ostatně naše první zkušenost se sjednocováním národa a státu v historii, a to za dvou tak strašných válek. Proto se tomu nikdo nemusí zvlášť divit. Na začátku dnešní války nám i tyto věci terminologie dělaly mezi námi mnoho obtíží a namnoze nám překážely v úspěšném boji proti Němcům a režimu Tisovu.

A nyní jsou z toho ještě tu a tam, v celku však už velmi nepatrné obtíže. Ale dnes už máme republiku zajištěnu, diplomaticky máme věci s Ruskem vyřízeny, vítězství je jisté a Němcům a Tisovu režimu bude čím dále tím hůře. Dnes se už nemáme čeho bát. Proto hájím a hájil jsme hned od počátku hledisko, že nikdo z nás, ani já jako president, ani vy jako revoluční komitét, ani kterákoli strana nemá práva vnucovat někomu jinému cokoli *jako něco všeobecně přiznaného a uznaného, jako definitivní a právně platné rozhodnutí* ve věci jednoho či dvou národů a ve věci národní a státní terminologie. Respektuji ovšem jednotlivá mínění všech a ať si každý hájí, a až věci budeme definitivně rozhodovat, ať si každý své stanovisko vyloží a obhájí.

My zde v Anglii jsme dnes došli bohudíky tak daleko, že *se už o to nehádáme*, zaujali jsme prostě stanovisko plné tolerance a hájíme zásadu, že si [to] vyřídíme v republice právoplatnými orgány v klidu, svornosti a demokratickou cestou. Proto zde v Londýně užívá každý své terminologie podle svého přání a přesvědčení; a tak si musíte vysvětlit náš liberální postup v londýnském rozhlase. V Moskvě mluví do rozhlasu jen komunisté, a proto mluví i oni zase podle svého přesvědčení. My v Londýně respektujeme Moskvu, ale chceme, aby oni respektovali zase to, jak mluvíme my v Londýně.

Po mém soudu věci ty budou musít být upraveny až doma a až po válce, v klidu, bez vášně a zbytečných sporů, ve chvíli, kdy už budeme svobodni a kdy všechny tyto otázky ztratí mnoho ze své příkrosti, budou-li řešeny ve chvíli, kdy Němci, fašisti, zrádci a kolaboranti budou tam, kde mají být. Připustím, že jsou dnes na Slovensku ještě lidé, kteří tím mohou býti stále ještě mateni. Ale pokládám to za lepší, nežli abychom se my ve svém zápase o osvobození o všechno toto v dnešní chvíli znovu hádali tak, jak to činí Jihoslované nebo Poláci a vytvářeli i mezi sebou podobné poměry. Fakt, že naše plné vítězství je jisté, že Němci budou rozbiti, že fašism bude navždy zničen — může nás už natolik posílit, že tuto dočasnou nejistotu ve dvou, třech otázkách všichni na chvíli ještě sneseme; a i když tu a tam

³ Tzn. organizácia KSČ v Moskvě a v Londýně.

180 v řečech o těchto věcech ještě nějaký ten měsíc bude takový nějaký Čulen rozvracet řady těch, kteří by jinak s námi už šli, nebo se vysmívat, že nejsme jednotni, snadno to už tu krátkou chvíli vydržíme.

7. Podotýkám velmi důrazně:

Do těchto otázek se nám žádný spojenec *nemíchá a míchat nebude*. Amerika nám do věci mezi Čechy a Slováky vůbec nemluví, sovětská vláda stejně se toho bedlivě vystříhá a každý z nich to ani později v žádné formě dělat nebude. S tím naprosto a definitivně počítejte. To vše si musíme vyřídit sami. Zejména vezměte na vědomí, že s opozičními Slováky v Americe, t. j. s Ligou a se všemi, kteří podporovali fašism, Tisu a po jistou dobu šli s Hitlerem, já nepočítám, nejednám, o ně se neucházím a ucházet už nikdy nebudu. Počítám s tím, že po této válce to bude definitivně uschlá a mrtvá větev.

Jest naprosto nepravdivé a nesprávné tvrzení, že američtí Slováci mají nějaký vliv na stanovisko americké vlády ve věci Československa. To jsou prostě naivní a směšné představy. Každý, kdo takovým povídkám věří, přesvědčí se sám dalšími událostmi, jak budoval na falešných předpokladech.

Jsou ovšem v Americe i zde v Anglii některé konzervativní kruhy, kterým Československo jest solí v očích pro svou pokrokovou a k Sovětům přátelskou politiku, ale ty dnes nemají žádného rozhodujícího vlivu na zahraniční politiku Spojených států a Velké Británie a vzhledem k stále vzrůstajícímu vlivu Sovětského svazu v mezinárodní politice také ani za války, ani dlouho po válce, takového vlivu nebudou mít.

V tom smyslu stejně bezmocná bude i politika Vatikánu, v níž se podobné tendence rovněž projevují.

Dávám vám vedle toho už dnes v úvahu toto:

Já sám osobně se domnívám, že po válce budeme musít řešit současně s revizí ústavy řadu otázek jiných stejně jako se to děje všude po každé veliké válce a jako to dělají na př. dnes také Sověty. Tak na př. budu usilovat o to, *abychom si vytvořili novou společnou a jednotnou státní hymnu*. A takových věcí bude víc.

8. Na žádné zprávy o rozporech mezi námi zde za hranicemi nic už nedejte. Naše všechny diplomatické a mezinárodní věci jsou dokončeny, rozvratná činnost nikoho zde už nijak na naše mezinárodní postavení nemůže působit, jednotlivci, kteří dříve rozvraceli, nehrají tu už vůbec role. Stejně je tomu v Americe. Hlavní věc je, abychom byli spolu navzájem ve spojení a plně zajedno s domovem.

Nyní už já sám myslím především na to, jak ve chvíli pádu Německa ustavíme první domácí vládu, vybudujeme opravdovou národní frontu a vytvoříme první stranickou sestavu v celém státě. Podle toho, zdali se nám to podaří či nepodaří a zdali to bude úspěšné či nikoli, republika bude buď hned fungovat, hned se zkonsoliduje a my pak hned od počátku k Německu a Maďarsku zaujmeme pevný postoj, anebo začneme s rozpory, s vnitřními rozvraty, snad i s boji a sociálními revoltami tak, *jak to bude docela určitě ve veliké většině zemí na evropském kontinentu*.

Já udělám vše, aby se tomu zabránilo. Doufám, že všichni opravdoví vlastenci i v českých zemích, i na Slovensku, v tom pomohou.

9. Myslím, že jednotu svou musíte doplnit a plně ji udržovat se všemi skupinami a že zejména o této mé odpovědi by měly být zpraveny skupiny všechny. Předávám jí také skupině Kaviár-Muzeum a bude snad dobře, když i vy s ní o tom budete hovořit, abychom v tomto zásadním postupu byli zajedno opravdu všichni.

Zdraví vás srdečně Váš Eduard Beneš.⁴

K vašim některým dotazům odpovídáme ještě toto:

a) S Dr. Danihelem a Fodorem ve Stockholmu Londýn žádných styků nemá⁵

⁴ Benešovo stanovisko bolo zo Ženevy odoslané poslom na Slovensko, kde bolo doručené 7. apríla 1944. (Dátum je potvrdený z niekoľkých prameňov.)

a podle zpráv Kučerových i on byl hned od počátku naprosto zdrženlivý. Nedostáváme od nich ani zpráv, ani jim žádných neposíláme. Prosíme, abyste sdělili všem, komu uznáte za vhodné, že Londýn vůbec zásadně s nikým, kdo je podezřelý nebo kdo je na druhé straně, jako na př. Karvaš, nebo kdokoli podobný, styků neměl, nemá a mít nebude. My zde zásadně odmítáme jakékoliv podobné hračky nebo zdánlivá dorozumívání s podobnými činiteli. Jsme a zůstaneme v tom zásadní, nikoho nevyhledáváme a proti viníkům stejně jako proti politikům dvojí tváře zůstáváme nekompromisní a nesmiřitelní.

b) Kategoricky konstatujeme, že prezident a nikdo ze zahraničí od Karvaše uvolnění žádných peněz nežádal⁶ a nikdo by to také neučinil. Speciálně ohledně Karvaše sdělujeme, že ho nekompromisně odmítáme a že se ze své činnosti bude zodpovídat.

Ripka.

AMZV Praha. Depeše odeslané, 1944, čís. 1033–1038 a 1095 (Žen. 227–232 a 243). Nešifrovaný záznam(?) odoslané depeše. Strojopisný přepis.

55

1944, [marec. Madrid.] — Zpráva člena slovenskej nekomunistickéj konšpiratívnej skupiny o vnútropolitickéj situácii na Slovensku, najmä o stave slovenskej kultúry a o slovenských náboženských pomeroch, určená čs. kruhom v Londýne.¹

Dnešné Slovensko.

Obráz Slovenska sa za posledných 5 rokov z viacerých hľadísk podstatne zmenil.

Nespornou skutočnosťou v tejto perióde historického vývoja je povznesenie slovenského národného sebavedomia, ktoré po prvej svetovej vojne vlivom dovtedaj-

⁵ Odpoveď na dotaz zo Slovenska, oznámený do Londýna depešou dr. J. Kopeckého (AMZV Praha. Depeše došlé, 1944, čís. 790, Žen. 205, z 18. 3. 1944).

⁶ Odkaz Ripkov je odpoveďou na nasledujúci dotaz zo Slovenska oznámený do Londýna dr. J. Kopeckým: „Posel Bafovců z Istanbulu Špáta přinesl na Slovensko jako presidentův vzkaz požadavek, že president sděluje Karvašovi, aby uvolnil pro odboj prostředky ve výši 10 milionů korun. Sděl ihned, je-li vzkaz autentický. Posel žádá, aby se podobné vážné vzkazy posílaly přes Švýcarsko, kam jezdí vážní a orientovaní poslové, aby se takové vzkazy nesvěřovaly mladíkům, jako je Špáta. K věci samé podotýkal posel ze Slovenska, že prostředky pro velké odbojové akce jsou zajištěny, ovšem nešlo to bez Karvašovy pomoci. Ten vydal vyhlášku o zvýšení cen lihu o 20 korun na litru, což vynese 150 milionů korun, z nichž určitá část je rezervována pro odbojové akce. Drobné výdaje zatím skupiny obstarávají mezi sebou.“ (AMZV Praha. Depeše došlé, 1944, čís. 790, Žen. 205, z 18. 3. 1944.)

¹ Zpráva nie je datovaná ani podpísaná. Jediné označenie je v záhlaví — „Příloha k číslu 1853/dův/44“ (pochádza z kancelárie prezidenta republiky). Z poznámky v závere textu vyplýva, že autorom zprávy bol M. Ruppeldt, ktorý prišiel na začiatku roku 1944 ako vysokoškolák do Madridu a hneď po príchode sa spojil s tamojším čs. diplomatickým zástupcom. To potvrdzuje intímát II. odboru čs. MNO čj. 141 taj. z 23. 3. 1944, obsahujúci zprávu o rozhovore čs. diplomata v Madride s Ruppeldtom (chybne sa uvádza Ruppert). Hlásenie je veľmi zaujímavé a uvádza sa v ňom, že Ruppeldt bol požiadany, aby vypracoval čo možno objektívnu a podrobnú zprávu o postoji jednotlivých vrstiev slovenského ľudu k tisoovskému režimu atď. (SÚA Praha, Čj 37-92-5/177—179.)

Miloš Ruppeldt bol do svojho odchodu do Španielska členom skupiny inž. Brůhu, jednej z občianskych protifašistických skupín, ktorej programom bolo obnovenie Československej republi-